

Lírica trobadoresca i estructura feudal.

Lírica Trobadoresca Medieval

En aquest reportatge trobarem les relacions de vassallatge i fidelitat amb el seu trasllat a la relació midons-trobador.

La lírica trobadoresca naix a Occitània en els segles S.XII-XIII per unes determinades condicions, i relaciona el Pacte de Vassallatge (senyor-vassall) amb l'amor cortès (midons-trobador), aquestes relacions estan fixades per la fidelitat i altres virtuts.

Naixement de la literatura trobadoresca:

La literatura trobadoresca és el conjunt de poesies escrites en provençal o occità vulgar que apareix a l'Europa cristiana durant el segle XII. És tracta d'una literatura classista, culta i aristocràtica, feta per nobles i per a nobles, una poesia que reflectia el seu caràcter distingit, refinat i exquisit, a diferència del poble.

Hi ha 2500 poesies conservades i algunes melodies. La lírica trobadoresca va influir en tota la cultura occidental.

Serà als comtats i vescomtats occitans on florirà la cultura més avançada de l'Europa medieval. Una societat on la cultura grecolatina ha estat resguardada i fixada en els monestirs i que es presenta en els segles XII i XIII com una societat desenvolupada, refinada i tolerant que il·luminarà una civilització més evolucionada i avançada que la dels francesos i altres pobles del nord.

La filosofia i altres activitats intel·lectuals són conreades. S'hi estudien llengües com el grec, l'àrab i l'hebreu, i nobles i cavallers participen activament d'aquesta vida intel·lectual. Els senyors fomenten i s'integren dins els cercles culturals il·literaris, a diferència de la noblesa del nord que no sap ni llegir ni escriure, la societat occitana és pròspera i dona lloc a una civilització urbana.

La convenció literària aporta un codi de galanteria i de cortesia, que de fet pot ésser llegit com una complexa transposició de les relacions de vassallatge de la societat feudal a la relació amorosa entre trobador i la seua estimada, es a dir, s'estableix una relació entre el senyor i el vassall que queda determinada pel Pacte de Vassallatge, en el qual el vassall deu al seu senyor ajuda, obediència, consell i una part de la seua collita, mentre el senyor deu protecció al seu vassall. Aquesta reciprocitat queda establida per la fidelitat mútua. D'acord amb aquesta concepció feudal, la dona és tractada de midons (meus domini, el meu senyor) i el poeta s'anomena a si mateix om (l'home), és a dir, vassall. El mot *servir* (actitud del vassall respecte al senyor) adquireix el sentit de fer la cort a l'estimada.

Ens trobem en una societat jeràrquica piramidal en la qual el rei ocupava el lloc més alt. La noblesa es torna més refinada i amant del luxe. En conseqüència abandonen els inhòspits castells i faran contruir palaus a les ciutats i, després de sumar-se a la cort del rei esdevindran cortesans. Cavallers i dames començaran a produir una literatura que reflectirà el seu sistema de vida.

Lírica Trobadoresca:

La lírica trobadoresca és la poesia escrita pels trobadors en llengua vulgar occitana als segles XII i XIII que és caracteritzada perquè és escrita en llengua vulgar, és entesa per tothom, és lírica i és obra d'individus d'identitat coneguda. La simultaneïtat d'aquest tres factors la distingeix de l'èpica i de la lírica popular (anònima). La lírica trobadoresca és integrada per poetes nascuts a Gascunya, al Llenguadoc, a Provença, a l'Alvènia, al Lemosí, nord d'Itàlia i de Catalunya.

És una poesia escrita en una llengua supradialectal producte d'una voluntat comuna d'expressar-se poèticament en una forma que depura i generalitza la llengua parlada i que fou concebuda per a ser escoltada. El poeta, anomenat trobador, componia la lletra i la música de les diverses peces que després havien d'ésser divulgades mitjançant el cant pels joglars. Aquesta poesia presenta una gran perfecció formal, tant en allò que afecta a l'estrofisme, la mesura dels versos i la rima, com en allò que fa als mitjans expressius i les imatges poètiques. Aquest afany es traduí en l'aparició dels primers tractats poètics en occità destinats a fornir el trobador de normes i regles de tipus estilístic, gramatical i versificatori.

La poesia occitana és basa en el nombre de síl·labes dels vers i en la rima consonant. L'estrofa (cobla) és una unitat mètrica i alhora melòdica amb un nombre de versos i situació de rimes que es repeteixen a diferència de la darrera estrofa (tornada) que és més breu i és on el trobador feia consideracions generals finals i on sovint hi havia l'endrea (dirigida a la dama, al protector, a un altre trobador, etc).

Hi han diversos gèneres com: la cançó (vehicle més important de la poesia trobadoresca, el sirventès (gènere que descriu l'enuig dels enamorats que, havent passat la nit junts, s'han de separar en despuntar el dia), la pastorella (diàleg amorós entre un cavaller i una pastora en ple camp) i altres.

Aquesta poesia s'adreça a un públic aristocràtic (ténen formació i cultura), es fa i s'escolta en l'àmbit de la cort per a gaudir-ne. És una poesia elitista, adreçada als fins amadors, a tots aquells que són capaços de compartir l'experiència del trobador.

En definitiva podem dir que és una poesia laica, en llengua vulgar, per a nobles, per a ser cantada, en un llenguatge culte i refinat, amb música original, amb metàfores i amb una gran perfecció formal.

L'Amor Cortés:

És l'ideal amorós que es distingia de l'amor de la gent comuna, és a dir, és la fina amor, amor refinat, pur, ideal, gratuït (que no esperava res a canvi).

Aquest amor es sotmés a la fidelitat entre els amants (igual que en el Pacte de Vassallatge) i la cortesia, terme que designava tot un conjunt de virtuts socials com la generositat, la finura, la delicadesa, etc... Aquestes virtuts atorgaven a la fina amor una força educadora i civilitzadora: didàctica.

Com ja hem sentit, l'amor cortés manifesta la relació de vassallatge entre el senyor (midons) i el seu vassall (trobador) que jurava la submissió fidel al servei de midons que estava obligada a correspondre amb la virtut de la mercé que significa benvolença, pietat. Aquest amor es dona fora del matrimoni perquè es creia que era l'únic amor vertader, per això de vegades era un amor difícil perquè la dama es trobava casada per conveniència. Ella és l'objecte del desig de manera que l'erotisme i la sensualitat són presents.

Podem trobar un aspecte ètic i moral perquè el camí de l'amor és un camí de perfeccionament de les virtuts com la cortesia, la submissió fidel, etc..., però també és un camí d'angoixa i abatiment moral i físic que cal superar.

